

# Ervaringen met natuurinclusieve akkerbouw



Voor agrariërs die zich oriënteren om aan de slag te gaan met natuurinclusieve landbouw is een digitale gids natuur-inclusieve akkerbouw gemaakt. Hierin zijn acht mogelijke maatregelen uitgewerkt. De gids is een toegankelijke en onafhankelijk informatiebron. Hiermee kunnen agrariërs stappen zetten om natuurinclusieve werkwijzen in te zetten in de bedrijfsvoering en tegelijkertijd bij te dragen aan biodiversiteitsherstel in het agrarisch gebied. Hier leest u de ervaringen van verschillende agrariërs vanuit het hele land die experimenteren met deze natuurinclusieve landbouw maatregelen.

Opgesteld door | Aequator Groen & Ruimte,  
Wageningen University & Research  
In opdracht van | LNV, Stichting Natuurinclusieve  
landbouw, Regiodeal  
Natuurinclusieve landbouw  
Noord-Nederland

Voor meer info zie [link](#)







*Jaap Dun*

*"Mijn advies: gewoon doen! Maar zorg wel dat je er goed in verdiept. Kijk naar je rotatie, wat er bij jou kan en let op de ideale strookbreedte. Ga bij jezelf na: Hoe kun je de vergroening invullen en wat wil je bereiken? Zorg voor een balans tussen intensief en extensief. Er is veel mogelijk."*

## “ MAATREGEL | Strokenteelt

**Jaap Dun** (Musselkanaal) heeft een deel van zijn gangbare bedrijf met een standaard Veenkoloniaal bouwplan omgezet naar biologisch en doet op dat gedeelte aan strokenteelt.

“Strokenteelt kan een oplossing zijn voor problemen in de biologische maar ook gangbare landbouw. We zaaien bijvoorbeeld boekweit naast bonen, omdat dat de natuurlijke vijanden van schadelijke bonenvliegen aantrekt. De zandgronden hier hebben last van verstuing, maar wanneer de zomertarwe 60-80 cm hoog staat, houdt het de strook eraast uit de wind. Daarnaast is oogsten makkelijker, doordat er soms al stroken eerder begaanbaar zijn.

Ik ben nu veel meer bezig met de biologie dan met de economie. Je denkt anders na over hoe je bijvoorbeeld gebruik kunt maken van de biodiversiteit. Natuurlijk zitten er ook moeilijkheden aan strokenteelt. Zo speelt veronkruiding een grote rol, het onkruidvrij houden van de bloemstroken is op dit moment nog niet goed te doen.”

Voor meer info zie [link](#) Strokenteelt





*Jurgen Oosterhuis*

*“Binnen kringlooplandbouw en het verminderen van kunstmestgebruik past het werken met vaste mest en compost heel goed. Het helpt kringlopen te sluiten. Naast stikstof, fosfaat en kali biedt het ook andere elementen en voedingsstoffen voor de plant”*

## “ MAATREGEL | Organische mest

Dit jaar (2021) heeft **Jurgen Oosterhuis** (Hornhuizen) een proef aangelegd met compost en vaste rundveestalmest als bemesting bij poot aardappelen. Jurgen deelt zijn ervaringen van dit jaar:

“Er is een extra bewerking nodig om de mest en compost te strooien. Het gewicht van een volle strooier met compost of mest op smalle banden die tussen de aardappelruggen rijdt, is een nadeel. Hiervoor is het belangrijk een loonwerker te hebben die secuur werkt en de juiste machines heeft om mest te kunnen strooien over de ruggen.”

Voor meer info zie [link](#) Organische mest





*Berend Jansma*

*“Om te starten moet je toch ‘out-of-the-box’ wat durven proberen. Dit gaat met vallen en opstaan en kost misschien wat opbrengst of een tijdelijke uitbreiding van alen. Maar de goede resultaten en adviezen hebben voor mij de overhand om hiermee door te gaan.”*



## MAATREGEL | Niet-kerende grondbewerking & Groenbemesters

Al vanaf het begin van zijn carrière in 1993 werkt **Berend Jansma** (Sellinger), akkerbouwer in de Groningse Veenkoloniën, met niet-kerende grondbewerking en groenbemesters. Sinds kort heeft hij een proefperceel opgezet waarop hij met alternatieve, groene middelen werkt om schadelijke alen en schimmels te voeden, zodat ze de planten niet aanvreten.

“Onze gronden hebben veel last van stuifproblemen in het voorjaar, waar niet-kerende grondbewerking een goede maatregel tegen is. Het zorgt voor een minder kwetsbare bouwvoor en grotere aanwezigheid van nutriënten doordat er meer organische stof in de bovenlaag blijft. We blijven verschillende typen en mengsels groenbemesters uitproberen. We zaaien bewust brede mengsels om op vele vlakken resultaat te krijgen, schadelijke alen niet te laten vermeerderen, maar wel veel saprogene alen te stimuleren om zo het bodemleven in balans te krijgen.”

Voor meer info zie [link](#) Niet-kerende grondbewerking en [link](#) Groenbemesters







*Otto Knottnerus*

*"Als tip voor wie wil starten: neem het serieus en loop af en toe door je percelen."*



## MAATREGEL | Randenbeheer

**Otto Knottnerus** (Nieuwolda Oldambt) werkt geruime tijd met akkerranden, waaronder Functionele Agrobiodiversiteit-randen. Hij ziet dit als één van de oplossingen voor vele problemen en zou het graag ook in bebouwd en industriegebied zien.

"Het is een win-win situatie: slecht producerende hoekjes leveren niet perse meer geld dan met een regulier gewas op maar verbreden wel mijn inkomen. Ook levert het extra kennis op, omdat je je hierin moet verdiepen en doordat je in contact komt met onder andere het Louis Bolk Instituut. Ik kijk ook met andere ogen naar insecten: nu werken we met natuurlijke vijanden. Vanuit de maatschappij krijgen we veel positieve reacties, ook door allerlei groot wild dat in de randen leeft. Het is echter moeilijk om onkruid tegen te werken. Het maaibeleid van de overheid zorgt ook voor beperkingen. Je moet soms pleksgewijs met de rugsproeier door het perceel."

Voor meer info zie [link](#) Randenbeheer





Jan Wolthuis



*"De motivatie moet uit jezelf komen, ik ga niet prediken. Ik vind het zelf leuk en het heeft een positief effect op de pootaardappelopbrengst. In 2019 was het erg droog, maar zag je dat de aardappelen er toen nog goed bij stonden door het hogere organische stofgehalte en de grotere capillaire werking."*



## MAATREGEL | Groenbemester & Bouwplanverruiming

**Jan Wolthuis** (Den Andel) heeft sinds vier jaar een proefopstelling waarbij in een sabbatical jaar in mei de groenbemester wordt gezaaid en wordt geteeld als een volwaardig gewas. Dit jaar (2021) heeft hij een mix met veel vlinderbloemigen geprobeerd, waarbij hij volgend jaar hopelijk een minimale stikstofgift hoeft te geven en zo bijdraagt aan het verminderen van stikstofemissies.

"Ik was op zoek naar een win-win situatie voor de bodem, de biodiversiteit en de boer." Er zijn vele voordelen aan groenbemers verbonden, zoals de financiële bijdrage voor vergroening en de toename in biodiversiteit en organische stof. Het zorgt voor zowel diepe als oppervlakkige beworteling en rust voor de bodem. Als de groenbemester straks tot wel twee meter hoog staat, is het een lust voor het oog. Ook uit de omgeving krijg ik positieve reacties. Ik hoop een balans te vinden tussen plagen en gezond bodemleven met het sabbatical jaar, maar dat is een langdurig proces. Bovendien is er het financiële aspect. Je mist een jaar saldo, maar de opbrengst van de aardappelen erna is hoger."

Voor meer info zie [link](#) Groenbemers en [link](#) Bouwplanverruiming







*Gert Noordhoff*

*"Kijk vooral ook wat bij jouw bedrijf past, op jouw grond, met jouw bouwplan. Het heeft niet altijd zin om je eigen bedrijf te vergelijken met voorbeelden van elders omdat de context anders is. Beter is het om samen met anderen in de omgeving (uit dezelfde context) op te trekken en bijvoorbeeld samen een studiegroep te vormen."*



## MAATREGEL | Geïntegreerde gewasbescherming & Strokenteelt

Al langere tijd is **Gert Noordhoff** (Bellingwolde) bezig met maatregelen op zijn boerderij om meer biodiversiteit te krijgen. In 2017 hebben ze de eerste stroken aangelegd. Hiernaast werkt hij ook met geïntegreerde gewasbescherming.

"We hebben de omstandigheden voor insecten zo goed mogelijk proberen te krijgen, waardoor natuurlijke plaagbestrijders makkelijker het gewas kunnen 'beschermen'. Ook hebben we een proef met verschillende combinaties van groentes, omdat sommige groentes een positief effect hebben in de afweer van schadelijke insecten. We hebben vorig jaar ook trap crops in de witte kool geplant. De eerste conclusie is dat er inderdaad minder schade zit in een perceel met trap crops."

En, laat je niet gek maken door negatieve reacties. Als mensen niet begrijpen waar je mee bezig bent, wil dat niet zeggen dat het geen goed idee is. Geen experiment zonder risico en zonder experimenten geen vooruitgang."

Voor meer info zie [link](#) Strokenteelt en [link](#) Geïntegreerde gewasbescherming





Piet Hermus



*"Tot op heden beschouw ik het experiment als te onvolwassen om te kunnen zeggen of de financiële kosten en baten tegen elkaar op wegen. We moeten over een tijd onbevooroordeeld kijken naar de uitkomsten. Deze kunnen mee- of tegenvallen, maar de resultaten moeten in ieder geval objectief beoordeeld worden."*



## MAATREGEL | Agroforestry

**Piet Hermus** (Zevenbergschen Hoek) heeft in 2020 wilgen en hazelaars op één van zijn percelen geplant in stroken op 40 meter afstand van elkaar. Zo past het in het open polderlandschap en kan hij er met zijn machines tussendoor rijden.

"Dit doe ik voor het vastleggen van stikstof en koolstof, het klimaat en de biodiversiteit. Boeren en bosbouwers zijn namelijk de enigen die CO2 kunnen vastleggen. Bovendien brengen bomen leven en hoop. Ik mis echter wel het maatschappelijke gesprek."

Voor meer info zie [link](#) Agroforestry



*Disclaimer | Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Wageningen Research. Stichting Wageningen Research is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.*